

Werk en gezin

Het is niet altijd gemakkelijk werk en gezin met elkaar te combineren. We kunnen veel leren van de Heilige Familie, zoals dit nieuwe artikel in de serie over de heiliging van onze arbeid ons leert.

26-4-2017

“De arbeid is immers de grondslag om een gezin op te bouwen, dat toch een natuurrecht en een roeping van de mens is. Deze twee groepen van waarden – de ene die tot de arbeid behoort en de andere die uit het

wezen van het menselijke gezinsleven voortkomt – moeten op de juiste manier met elkaar verbonden worden en elkaar wederzijds doordringen.”[1]

Het is niet altijd gemakkelijk de verplichtingen van het gezin in evenwicht te brengen met die van het werk, het is echter een belangrijk onderdeel van de inspanning de ‘eenheid van leven’ te beleven. De liefde tot God brengt eenheid, schept orde in het hart, geeft prioriteiten aan. Bij deze prioriteiten hoort altijd het welzijn van de personen te stellen boven andere interesses, ons werk als een dienst te beschouwen, als een uiting van naastenliefde en wel op een geordende manier die begint met degenen die God aan onze directe zorg heeft toevertrouwd.

Het gezins- en beroepsleven ondersteunen elkaar wederzijds. Arbeid, zowel binnen als buiten het

huishouden, “is een voorwaarde om een gezin te kunnen stichten”. Vooral omdat het gezin "bestaansmiddelen nodig heeft die men normaal verwerft door te werken”.[2]

De arbeid is van fundamenteel belang om de doelstellingen van het gezin te verwezenlijken. “Arbeid en werklust beïnvloeden ook het hele opvoedingsproces in het gezin, en wel om die reden dat iedereen onder andere met behulp van de arbeid “mens wordt”; en dit “mens worden” geeft het voornaamste doel aan van het hele opvoedingsproces”.[3]

De heilige Familie laat ons zien hoe deze twee gebieden in ons leven te verenigen zijn. De heilige Jozefmaria leerde ons de lessen die hij van Onze Lieve Vrouw en de heilige Jozef leerde. Door hun werk richtten zij een huis in waar Jezus kon opgroeien en volwassen worden.

Het voorbeeld van Nazareth heeft zijn stempel op de ziel van de stichter van het Opus Dei gedrukt. Hij zag het als een school van dienstbaarheid waar “niemand iets voor zichzelf reserveert. Waar we niets horen over mijn reputatie, mijn tijd, mijn werk, mijn ideeën, mijn voorkeuren, mijn geld. Daar staat alles ten dienste van Gods geweldige avontuur met de mensheid; de Verlossing.”[4]

De heilige Jozef navolgen

“Kijk eens hoe Jozef zich gedraagt tegenover Maria en Jezus om volgzaam te zijn aan het bevel van God de Vader en de inspiratie van de Heilige Geest. Hij geeft alles op en stelt zijn leven als vakman ten dienste van God. Jozef, een schepsel, voedt de Schepper; een eenvoudige ambachtsman heiligt zijn beroepswerk – iets dat christenen eeuwenlang vergeten waren en wat het Opus Dei is komen herinneren.

Hij geeft God zijn leven. Hij biedt hem de liefde in zijn hart en zijn tedere zorg; hij biedt hem zijn sterke arm aan. Hij geeft alles wat hij is en kan: het gewone dagelijkse werk dat deel uitmaakt van deze fase in zijn leven.[5]

De heilige Jozef werkte ten dienste van de Zoon van God en zijn Moeder. We weten niet precies wat hij maakte en hebben niets gevonden dat zijn signatuur draagt. We weten wel wie het waren die het eerst van zijn uren van hard werk profiteerden: Onze Lieve Vrouw en Jezus Christus. De mensheid van onze Heer, die zich vele jaren later aan het lijden aan het kruis zou overgeven om ons te redden, had echte menselijke behoeften. Jezus groeide op en ontwikkelde zich onder de bescherming van zijn ouders. Hij had de arbeid van Jozef ‘nodig’.

Het werk van de heilige Jozef is een prachtig voorbeeld van de goddelijke en menselijke zoektocht naar verlossing. Zijn inspanning staat ten dienste van de belangrijkste materiële behoeften van de heilige mensheid van de Verlosser. Jozef leerde de goddelijke Ambachtsman zijn vak; door zijn arbeid ondersteunde hij de Heer van de Schepping. Na een dag van hard werken gaf hij niet toe aan zijn vermoeidheid, want hij wilde de Zoon van God geen vaderlijke zorg en aandacht onthouden.

De heilige Jozef heeft een ereplaats in de geschiedenis van de Verlossing gekregen door zijn leven aan zijn Gezin te wijden. De verplichtingen die zijn verantwoordelijkheden als hoofd van een gezin met zich meebrachten (de plotselinge reizen en verhuizingen met alle gevaren en problemen van dien), maakten het belang van zijn arbeid er niet minder

op, maar hebben het mateloos verrijkt. Zijn werk is, net als het werk van Onze Lieve Vrouw, vervuld van transcendentie en eeuwigheid.

Wat een geweldige les voor ons, die ons zo gemakkelijk laten leiden door het verlangen naar persoonlijke bevestiging en menselijk aanzien in ons werk! Jozef stelde er een eer in Jezus in wijsheid en jaren te zien groeien^[6] en Maria te dienen. Zijn lange uren van zwaar werk hebben hem op twee manieren verrijkt. Het resultaat van zijn inspanningen was niet alleen een materieel product, hoe goed gemaakt ook. Zijn werk was voor hem ook een middel om te groeien in de liefde voor de Zoon van God en zijn Moeder.

God heeft ons de kans geboden Hem (God) te ontdekken en lief te hebben door onze dierbaren te dienen met alle mogelijke beroepen. Veel mensen hebben een foto van hun

geliefden of een ander aandenken van hen op hun bureau staan; het helpt hen betekenis te geven aan hun inspanningen en herinnert hen eraan dat hun werk de moeite waard is en dat ze er niet alleen voor staan. Als de liefde ontbreekt; als iemands gezin, alle zielen, en tenslotte God, geen betekenis aan hun werk kunnen geven, zoeken ze vervangende liefde in ijdelheid en een verlangen naar succes of sociaal aanzien.

Het is triest mensen te zien die innerlijk verdeeld zijn. Zij lijden veel en zinloos. Ze proberen een heleboel taken te verrichten, die uiteindelijk onmogelijk met elkaar verenigbaar blijken te zijn. Want ze hebben geen gebrek aan tijd, maar aan een liefdevol, opgeruimd hart. Zij zien hun gezinsverplichtingen als een obstakel om innerlijk te groeien. Ze zouden graag goede vrienden willen zijn, maar in hun hoofd en hart

blijven ze voor anderen
ontoegankelijk.

Het voorbeeld van de heilige Jozef kan ons hier allemaal helpen. Zijn zorg voor de heilige Familie en zijn uren in de werkplaats waren geen twee afzonderlijke levens, maar één enkele werkelijkheid. Hij zorgde voor Maria door te werken en toonde zijn liefde voor Jezus in zijn dagelijkse strijd, in een volledig coherent leven.

Een urgent apostolaat

“Ik moet er in het algemeen aan herinneren en bevestigen dat het gezin één van de allerbelangrijkste punten is waarop de sociaal-ethische orde van de menselijke arbeid gericht moet worden. (...) Want in feite is het gezin zowel de gemeenschap die met behulp van de arbeid gesticht kan worden als de eerste huiselijke scholing in de arbeid voor ieder mens.”[7]

We staan voor de geweldige uitdaging om de centrale rol die het gezin in het leven van de mensen en het arbeidsleven moet innemen, te herstellen. Deze uitdaging heeft veel kanten. In de eerste plaats, de juiste waarde, zowel in termen van prestige als praktische hulp, te geven aan beroepen die in het verlengde liggen van de intrinsieke doelstellingen van het gezin. Hiertoe behoren de huishoudelijke taken, de opvoeding, vooral in de eerste jaren van een kind, en de verschillende manieren (die nooit een vervanging kunnen zijn voor de plichten van het gezin) om samen te werken bij het hulp bieden aan zieken en ouderen.

Een andere belangrijke uitdaging is de noodzaak zoveel mogelijk te voorkomen dat de verplichtingen van het werk tot serieuze spanningen in het gezin leiden of verhinderen dat de verplichtingen thuis nagekomen worden. Zulke

situaties komen behoorlijk vaak voor: een te laag salaris dat de gewone groei en ontwikkeling van gezinnen belemmert; werktijden die de aanwezigheid van de vader of moeder thuis ernstig beperken; eisen die, voor veel vrouwen die hun toewijding aan hun gezin overeen willen brengen met een beroep buitenshuis, een hindernis zijn om een edelmoedige instelling te hebben die openstaat voor het leven.

We moeten bovendien niet vergeten dat de zo wijdverbreide, veeleisende concurrentie in het werk tegenwoordig vooral jonge professionals raakt, die vaak de toewijding aan hun gezin moeten afstemmen op de druk van hun werk. Het gaat dan vaak om veeleisende agenda's en salarissen die niet zo genereus zijn als men zou wensen om het avontuur van het vormen van een gezin met een gerust hart aan te gaan.

Het verlangen om verder te komen in het beroep vereist vaak nóg meer toewijding, nóg meer beschikbaarheid en meer reizen. Zeker, het leven is complex en competitief en de agressieve werksfeer maakt het vaak moeilijk een evenwicht te vinden tussen het gezins- en beroepsleven. Dit ontkennen betekent onze ogen te sluiten voor de werkelijkheid, maar het als onoplosbaar accepteren zou geen goede reactie zijn van een kind van God. We moeten God om de kracht vragen *nee* te kunnen zeggen tegen bepaalde 'eisen' van het werk, en onszelf niet laten opslokken door wat niet meer is dan een middel.

We hebben alle goddelijke hulp die nodig is om de wereld, de cultuur, de maatschappij te veranderen; ons hart te veranderen. Maar eerst moeten we ons hart vullen met hoop, een goddelijke gave, want God kan alles. Als wij het voorbeeld van

dienstbaarheid, onbaatzuchtigheid en authentieke en specifieke zelfgave in ons hart prenten, zoals het gezin van Nazareth ons heeft laten zien, zullen we leren hoe we tijd kunnen vinden voor ons gezin, voor ons gesprek met God, onze ware schat. Want het geheim van eenheid van leven is een hart gevuld met liefde, een liefde die elk hoekje van onze dag verlicht, zelfs als hij bewolkt en grijs is.

De uitdaging is groot en de apostolische taak urgent. “Er zijn twee terreinen die van beslissend belang zijn in het leven van de volkeren: de huwelijkswetgeving en de onderwijswetgeving. Op deze terreinen moeten de kinderen van God sterk staan en zich belangeloos inzetten uit liefde voor alle mensen.”[8]

Een maatschappij die er niet in slaagt het gezin te beschermen, wellicht

met de technische en economische vooruitgang als vals excuus, bespoedigt in feite haar eigen neergang. Zonder gezonde gezinnen stort de beschaving in; de sociale orde valt uiteen en stagneert, zelfs economisch. De Kerk houdt nooit op ons hieraan te herinneren. De christelijke gezinnen worden opgeroepen de schoonheid en waarheid van het gezin heldhaftig te beschermen.

Het is tegenwoordig een heel belangrijke missie van de Kerk om alle waarden van het gezinsleven te ondersteunen en beschermen. De morele hoedanigheid van een maatschappij hangt af van het morele welzijn van haar gezinnen. Gezinnen die er niet in slagen kinderen het belang te leren van de rechtvaardigheid en dienstbaarheid aan anderen, ondermijnen de ware betekenis van wat arbeid is. Bovendien, als de persoonlijkheid

van kinderen niet in gezinsverband met christelijke waarden is gevormd, zullen ze het moeilijk vinden edelmoedig aan een goddelijke roeping te beantwoorden.

De generaties die in de toekomst verantwoordelijkheid zullen nemen, zullen afhankelijk zijn van de geestelijke en morele bronnen die ze vandaag ontvangen, vooral in het hart van hun gezinnen. De sociale transcendentie van hetgeen in de kleine gemeenschap van elk gezin plaatsvindt is niet te overschatten. Het geluk van veel mensen staat op het spel. Het is de moeite waard deze enorme apostolische taak heel serieus te nemen, geen moeite te sparen en te beginnen bij het eigen gezin.

“Kinderen, midden op straat, midden in de wereld, moeten we er altijd naar streven een vijver van schoon water om ons heen te scheppen,

zodat andere vissen ons komen vergezellen. Dan zullen we de omvang van de vijver uitbreiden, de rivier zuiveren en de kwaliteit van het zeewater herstellen.”[9]

Zo is de Kerk begonnen, en wij Christenen moeten op dezelfde manier, met toewijding de geest van Christus naar de maatschappij rondom ons brengen. Mijn dochters en zonen, de moeite die jullie doen om een diep-christelijke sfeer in jullie huizen en in de opvoeding van jullie kinderen te bevorderen, zal jullie gezinnen tot een brandpunt van christelijk leven maken, vijvers van zuiver water die veel andere gezinnen zullen beïnvloeden en ook zullen helpen roepingen te laten opbloeien.[10]

Javier Lopez Diaz

[1] Joh. Paulus II, Enc. *Laborem exercens*, 14 september 1981, nr. 10

[2] *Ibid.*

[3] *Ibid.*

[4] Heilige Jozefmaria, *Brief*, 14 februari 1974, nr. 3

[5] Heilige Jozefmaria, *meditatie* "Heilige Jozef, onze Vader en Heer", 19 maart 1968

[6] Vgl. Lc 2,52

[7] Joh. Paulus II, Enc. *Laborem exercens*, 14 september 1981, nr. 10

[8] Heilige Jozefmaria, *De Smidse*, nr. 104

[9] Heilige Jozefmaria, aantekeningen van een bijeenkomst, 20 mei 1973

[10] Bisschop Javier Echevarría, *brief*, 28 november 2002, nrs. 11-12

Javier Lopez Diaz

pdf | Document automatisch
aangemaakt door [https://
dev.opusdei.org/nl/article/werk-en-
gezin/](https://dev.opusdei.org/nl/article/werk-en-gezin/) (6-8-2025)